

מפעל עולמי להצלת הדת

על ידי שנקיים ברית הערבות ומצות התוכחה בכל העולם כולו

גליון # 29

חברה מזכי הרבים העולמי לקיום היהדות

חודש שבט תשס"ב

בו יבוארו עניני ברית הערבות שקיבלנו והתחייבנו במצוות ה' **"בְּהָרַרְתִּי עַרְבִי"** להיות ערב על כל איש ואיש מבני ישראל, וכל אחד ואחד נענש מכוח חיוב הערבות כמו שכתוב (ויקרא כו, לז), **"וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו"** וכמבואר ברש"י שם: ומדרשו **"וכשלו איש באחיו"** זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערבין זה לזה, (ועיין סנהדרין דף כ"ז:).

על ידי ברית הערבות ומצות התוכחה נבנה בית המקדש

שער הערבות

על עניני שכר ועונש

"לעברך בברית ה' אלקיך. ובאלתו אשר ה' אלקיך כרת עמך היום" (נצבים כט, יא).

ונאמר בלשון יחיד לעברך בברית וגו', (יוסף לקח בשם מהרי"ט) **שכל יחיד ויחיד נעשה ערב על ששים רבוא**, כפי שנתבאר בפרשת כי תבא, ולכן פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד. ונאמר **"כל איש ישראל"**, **שכל אדם ואדם מישראל שיש ביזו למחות ביז הזקנים והשופטים המתנהגים בעול ואינו מוחה נתפס עליהם**, כמו שאירע במעשה של אשת רבי חנינא בן תרדיון שגזרו עליה הריגה על שלא מיחתה ברבי חנינא שהיה הוגה השם באותיותיו. וזה שנאמר **"וגרך אשר בשעריך"**, הו"ו בא להפסיק, ללמדנו שאין אנו ערבים לגרים ואינם ערבים לכם. ויש אומרים (נח רש"י נדה פ"ב) שאנו ערבים על הגרים **כי יש ביזנו למחות ביזם**, אבל הם לא ערבים לנו, ולכן נאמר לעברך בברית וגו' בלשון יחיד, שרק אתה ערב לו, אבל הוא אינו ערב עליך (רא"ש ברכות). ואף על פי שהנשים אינן בכלל ערבות (יוסף לקח) **זה דוקא במצות עשה, אבל לא במצות לא תעשה**, ומשום כן נענשה אשת ר' חנינא בן תרדיון. וזהו שנזכר כאן נשיכם, שגם הם בכלל ערבות דוקא לעברך בברית ה', במצות שהנשים מצוות היינו לא תעשה, ואם אינן מקיימות עוברות על האזהרה, ולא במצוות עשה שאינן מצוות.

(מעם לועז נצבים פרשה כ"ט).

בנינו ערבים - כשאין ללוח לשלם מי נתפס הערב

בילקוט שיר השירים (על הפסוק משכני אחרוך נרוצה) וזה לשונו: רבי מאיר אומר בשעה שעמדו ישראל על הר סיני אמר להם הקדוש ברוך הוא **הביאו לכם ערבים שאתם שומרים את התורה ואני נותנה לכם**, א"ל אבותינו ערבין אותנו, אמר להם יש לי עליהם, אברהם על מה שאמר במה אדע, יצחק על שאהב את עשו, יעקב על שאמר נסתרה דרכי מה', א"ל בנינו ערבין אותנו, א"ל הם ערבים טובים, שנאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עוז ואין עוז אלא תורה שנאמר ד' עוז לעמו יתן, **בזמן שהלוח נתפס ואין לו מה לשלם מי נתפס לא הערב**, הוי ותשכח תורת אלקיך אשכח בניך גם אני. עד כאן לשונו.

גם על הקטנים נתחייבנו בערבות ואם אין הגדולים מוכיחים את הקטנים נענשין על ידיהם וכמו שאמרו במדרש

במדרש רבה נשא (פרשה י) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם וזה לשונו: "דבר אל בני ישראל" אלו הנודרים בנזיר "ואמרת אליהם" להזהיר הבית דין על כך שלא יניחו לנזיר לעבור על נזירתו שאם יראו שירצה לבטל נזירתו יכופו אותו כדי לקיים דבריו **ללמדך שהגדולים מוזהרין על ידי הקטנים והם נענשים על ידיהן אם לא יוכיחו אותם** וכן הוא אומר: "וכשלו איש באחיו" איש בעון אחיו מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה, עד כאן לשונו.

מגיל הבר מצוה חלה חובת הערבות והחובה עליו גם על יהודים אחרים לפעול שילכו בדרך ה'

התכללות בעם ישראל בערבות למצוות. הלכה זו העלו הפוסקים, שהתכללות האדם בחיוב וזכות של "כל ישראל ערבים זה בזה" הוא החל מגיל בר מצוה (מגן אברהם סימן קצ"ט סעיף קטן ז', על פי הגמרא סוטה דף ל"ז עמוד ב'). מעלה זו של בר המצוה, הדגישה פעם האדמו"ר הרא"ם מגור זצ"ל, בסעודת בר-מצוה שנזדמן לה, ובנועם שיח קדשו הפטיר הרבי: **כעת הונח לנו קמעה מאחריות של "כל ישראל ערבים זה בזה" (שבעות ל"ט א'), עם התווספות של עוד ערב אחד - הוא חתן בר המצוה - שישא בעול ערבות זו.**

בעקיפין היו הדברים מופנים כלפי העלם להעמידו על חובתו בהרגשת חובה גם על יהודים אחרים, ומאידך נרמז לו שהרבי נכנס לעול חדש כערב על מעשיו של הנער - להבהירו עד היכן מעשיו ומחדליו מגיעים.

גם המתים ערבים על עון שפיכות דמים

שפיכות דמים אמרו בספרי (סוף ספר שופטים) על הפסוק "כפר לעמך ישראל" כפר לחיים אשר פדית למתים מגיד שהמתים צריכים כפרה וסיים המדרש דנמצינו למדין **שהשופך דמים חוטא עד יוצאי מצרים** והכי פירושו **שההורג הזה מגלגל בעונו חטא ועון למפרע, אשר פדית ה' כלומר על כן פדיתנו שלא יש בינינו שופכי דמים וכדאמרינן, ד"כל ישראל ערבים זה לזה" ועל מנת כן נפדו שלא יהא בם ובזרעם שופכי דמים זה עבר, על כן נענשו וגם המתים ערבים עליו וצריכים כפרה** (הרב הלבוש בת"ח סימן רפ"ד) גם בשפיכות דמים מטמא את הארץ ומסלקת את השכינה כמו שכתוב בספרי (סוף סדר מסעי) על הפסוק "ולא תטמא את הארץ" (ועיין שם).

(נפש כל חי מערכת ש').

(המשך בגליון הבא אי"ה)

מפעל עולמי להצלת הדת